

„KÉREM, NE KÜLDJENEK TÖBB KOTTÁT!”**– VÁLOGATÁS A LISZT-HAGYATÉK LEGSZEBB KOTTÁIBÓL**

Kiállítás a Liszt Ferenc Emlékmúzeumban 2018. május 11. – 2019. május 4.

(Peternák Anna)

Kurátorok: Peternák Anna, Fedoszov Júlia, Bokor Lilla

Installálás: Bősze Tímea

A kutatásban és egyéb előkészítő munkálatokban közreműködtek a Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont munkatársai:

Dr. Domokos Zsuzsanna igazgató,

Török Miklós, Avar Katalin, Keszler Patrícia, Halász Krisztina, Watzatka Ágnes, Spischak Dávid, Szlávik Dóra

Kölszönző intézmények:

Bélyegmúzeum

Budapesti Történelmi Múzeum – Kiscelli Múzeum

Deutsche Nationalbibliothek

LFZE Kutatókönyvtár

OSZK Kézirattár

A Liszt Ferenc Emlékmúzeum 2018. május 11-én nyílt időszaki kiállítása a zeneszerző budapesti kottagyűjteményéből mutat be válogatást, elsősorban címlapokat; nem túlzás azt állítani, hogy a legszebbeket. A legszebb címlapokat azonban többnyire nem a legszínvonalasabb, legjelentősebb zeneművek kottái kapták. Természetesen vannak kivételek, jelentek meg gazdagon illusztrált címlappal Liszt-művek is, elég, ha csak *A bölcsőtől a sírig* vagy a *Szent Erzsébet legendája* kottájára gondolunk, de nem ez tekinthető jellemzőnek. Sokkal inkább a korabeli „könnyűzene”, nóták, csárdások, egyéb tánczenék kottái jelentek meg ilyen dekoratív címlapokkal, továbbá sok esetben tudatos kiadói reklámfogás volt egy-egy ismeretlenebb szerző kompozícióját ily módon népszerűsíteni.

Liszt nagy mennyiségben kapta ajándékba a különböző minőségű és stílusú kottákat, kiadóktól, ismerősöktől, ismeretlenektől egyaránt. Tudjuk, hogy ezeknek a küldeményeknek a mester nem mindig kifejezetten örült. A *Neue Zeitschrift für Musik* 1882. november 10-i és 1884. október 31-i számaiban nyílt levelet jelentetett meg, amelyekben kijelenti, hogy nem szeretne így kéréstől több kottát, kéziratot kapni, hiszen rengeteg idejét elveszi azok átnézése, véleményezése. Liszt ugyanis igen lelkiismeretesen mindenkinek igyekezett válaszolni, segíteni a nála jóval szerényebb képességekkel rendelkező zeneszerzőknek. Sokan éppen azért küldtek neki kottákat, hogy cserébe pár sort kapjanak tőle, amelyet aztán büszkén lobogtathatnak, s karrierjük építéséhez is felhasználhatnak. A Liszt-hagyaték komoly része ilyen kéréstől beküldött kottákból áll, amelyek közül most néhány – a kottaillusztráció esztétikai érdemei miatt – lehetőséget kapott a szereplésre, sok más egyéb kotta mellett, amelyet Liszt valóban fontosnak tartott és szívesen tanulmányozott. A kiállításon csak Liszt kortársaival foglalkoztunk.

A rendezésben elsősorban vizuális szempontok játszottak szerepet. Minden hagyatéki kotta címlapját átnéztük, a legszebbeket kiválogattuk, a rajtuk szereplő képi motívumok témái szerint csoportosítottuk. A tárlókba ez alapján rendeztük el a címlapokat, így az első emeleti kiállítótér tárlóiban virágok, madarak, ornamentikus díszítések, portrék (női portré, zeneszerző portréja, uralkodói portré), magyar tájképek és zsánerjelenetek, városok és egyéb tájak, illetve zászlók szerepelnek díszítőelemként. A földszinti tárlókban egzotikus jelenetekkel, puttókkal, gyermekekkel és angyalokkal, hangszerekkel és mesebeli, fiktív hősökkel lehet találkozni. A tárlószövegek egy-egy kottáról, annak illusztrációjáról, a zeneszerzőről, Liszttel való kapcsolatáról mesélnek.

A kottaillusztráció mellett, hogy felhívja a figyelmet a kottára és könnyebben eladhatóvá teszi, általában el is mesél valamit magáról a kompozícióról: láthatóvá tesz valamilyen, a mű stílusához, karakteréhez, témájához szorosan kapcsolódó motívumot. Ez utalhat a zenemű hangszerelésére, szakrális, világi vagy nemzeti jellegére, a zeneszerző személyére és számtalan egyéb részletre, amiből kiderül, milyen kompozícióról van szó. A címlapokon szereplő motívumok fajtái nem annyira szerteágazóak és sokrétűek, hogy ne lehetne őket bizonyos logikai rend szerint csoportosítani; sőt, a Liszt-hagyatékot ilyen szemmel végignézve szépen kirajzolódnak a 19. század második felének kedvelt témái. A válogatás ezáltal nemcsak a konkrét gyűjteményről és Lisztről, de általánosságban az illusztrálásról, mint korabeli alkalmazott művészeti ágról és annak motívumkészletéről is elárul valamit. A címlapok nagy része szignálatlan, így az illusztrátorok ritkán ismertek és ritkán elsőrangú művészek; sokkal jellemzőbb, hogy többé-kevésbé ügyes mesterek illusztrációi jelennek meg kottacímlapon. A kevés üdítő kivétel közé tartozik a kiállításon szereplő Hubay-kotta (*18 eredeti magyar dal Petőfi Sándor költeményére*), melyet 16 kiemelkedően jó korabeli magyar képzőművész grafikai díszítenek (pl. Lotz Károly, Feszty Árpád, Zichy Mihály, Munkácsy Mihály).

A kiállítás felépítése nem kronologikus, így a megtekintést tetszés szerint lehet az 1. emeleten vagy a földszinten, bármelyik tárlóval kezdeni. A kottaillusztrációk mellett más alkalmazott művészeti alkotások, bélyegek (Bélyegmúzeum) és iparművészeti tárgyak (Budapesti Történelmi Múzeum – Kiscelli Múzeum) színesítik a tárlókat, amelyeken a címlapokkal párhuzamba állítható motívumok, témák jelennek meg. A kiállítás 2019. május 4-éig látogatható.

MEGHÍVÓ

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
Liszt Ferenc Emlékmúzeuma
szeretettel meghívja

„Kérem, ne küldjenek több kottát!”
Válogatás a Liszt-hagyaték legszebb kottáiból

című új időszaki kiállításának megnyitójára,

2018. május 11-én, pénteken 18 órára

a
Régi Zeneakadémia
Kamaratermébe
(1064 Budapest, Vörösmarty utca 35.)

A kiállításhoz matinékonzert is kapcsolódik, amely
2018. május 12-én 11 órakor kezdődik a Régi Zeneakadémia Kamaratermében.

A kiállítás 2018. május 11-től 2019. május 4-ig látható a
Liszt Ferenc Emlékmúzeum
középső termében és a földszinti Kutatókönyvtár előterében.

A kiállítást megnyitja:
Révész Emese
művészettörténész
(Magyar Képzőművészeti Egyetem)

A kiállítás kurátorai:
Peternák Anna,
Fedoszov Júlia, Bokor Lilla

Installáció:
Bősze Tímea

Közreműködik:
Szabó Ferenc János (zongora)

Műsor:
Gioachino Rossini: *Petite Polka Chinoise*
Philipp Fahrbach: *Hajnaltán* - induló
Liszt Ferenc: *Epithalam*

**Köszönjük a kölcsönző
gyűjtemények támogatását:**

Bélyegmúzeum
Budapesti Történelmi Múzeum – Kiscelli Múzeum
Deutsche Nationalbibliothek
LFZE Liszt Ferenc Kutatókönyvtár
OSZK Kézirattár

“PLEASE DON’T SEND ME ANY MORE SHEET MUSIC!”

– A SELECTION OF THE FINEST SHEET MUSIC FROM THE LISZT ESTATE

Exhibition at the Liszt Ferenc Memorial Museum,

May 11th 2018 – May 6th 2019

(Anna Peternák)

Curators: Anna Peternák, Júlia Fedoszov, Lilla Bokor

Installation: Tímea Bősze

Members of the staff at the Liszt Ferenc Memorial Museum and Research Centre, who participated in the research and other preparatory work:

Museum Director Dr. Zsuzsanna Domokos, Miklós Török, Katalin Avar, Patrícia Keszler, Krisztina Halász, Ágnes Watzatka, Dávid Spischak, Dóra Szlávik

Lending institutions:

Stamp Museum

Budapest History Museum – Kiscelli Museum

Deutsche Nationalbibliothek

LFZE Research Library

OSZK Manuscript Collection

The temporary exhibition of the Liszt Ferenc Memorial Museum, opened on May 11th 2018, presents a selection from the composer's collection of sheet music preserved in Budapest, mainly the cover pages; and it is no exaggeration to claim that they are the most beautiful ones. However, the most beautiful covers are usually not part of the sheet music of the most important and most outstanding musical compositions. There are, of course, exceptions, and we know of a couple of Liszt compositions also that were published with richly illustrated cover pages, just think of the *The legend of St Elizabeth* and *From the Cradle to the Grave*, but these should not be considered as typical. It was much more characteristic of the sheet music of contemporary "popular music", songs, czardases and other dance music, which often came out with such decorative covers, and in many cases it was a deliberate marketing tool used by the publishers to promote in this way certain compositions by less known musicians.

Liszt received as a gift a large amount of music sheet of very varying quality and style from publishers, independently of whether he knew them or not. We also know that the Master was not always very pleased with this. He even published open letters in the November 10th 1882 and October 21st 1884 issues of *Neue Zeitschrift für Musik*, declaring that he did not wish to receive any more manuscripts and sheet music in such an uninvited manner, as it took a lot of his precious time to review and comment on them. It is well known that Liszt always tried to respond accurately to every request and help composers with much less talent than himself. Many of them sent him sheet music exactly for that reason: just to receive a short letter in return, which they could then proudly boast of and use for building their careers. A large part of the Liszt estate consists of such scores sent to him unasked, and now some of them, due to the aesthetic merit of their illustrations, have been given the opportunity to reach the public – along with several other scores that Liszt really considered important and willingly studied. We only considered Liszt's contemporaries for this exhibition.

In the selection and installation process visual considerations played a primary role. We have reviewed the cover pages of each sheet music item in the inheritance, selected the most beautiful ones and sorted them according to the themes of the visual motifs on them. Then we arranged them in the display cases according to this sorting, so the cases in the first floor exhibition room present cover pages with motifs of flowers, birds, ornamental decorations, portraits (further sorted as portraits of women, composers, monarchs), Hungarian landscapes and genres, cities and other landscapes and banners. The showcases on the ground floor present exotic scenes, cherubs, children and angels, instruments, as well as fairy tale and fictional heroes. The accompanying texts by the cases tell the stories of the particular score, the illustrations, the composer and his/her connection with Liszt.

In addition to drawing attention to the sheet music and making it easier to sell, the illustration usually tells us something about the composition itself as well, displaying some of the motifs closely related to the style, character or theme of the work. This may refer to the arrangement of the composition, its sacred, secular or national character, the composer's personality and many other details, which reveals the composition in some way. The types of motifs on the cover pages are not so wide-ranging and manifold that they could not be sorted according to a certain logical order; in fact, viewing the Liszt heritage from this point of view, we obtain a nice picture of the most popular themes in the second half of the nineteenth century. Therefore the selection reveals something not only about the actual collection and Liszt, but generally about illustration as well as a contemporary applied art tool, and the set of motifs it used. Most of the cover pages are unsigned, so the illustrators are rarely known and actually they are rarely premium artists; it is much more typical that the sheet music illustrations are by more or less skilled average masters. Among the few exceptions in the exhibition is the Hubay-score (*18 original Hungarian songs for Sándor Petőfi's poems*), which is decorated with illustrations by 16 outstanding contemporary Hungarian artists (e.g. Károly Lotz, Árpád Feszty, Mihály Zichy, Mihály Munkácsy).

The structure of the exhibition is not chronological, so the visitors can start their tour at their own will, either on the 1st floor or on the ground floor, with any of the exhibition cases. In addition to the sheet music illustrations, other applied works of art, such as stamps (Stamp Museum) and artifact objects (Budapest History Museum – Kiscelli Museum) – with motifs and themes that are parallel to the illustrations of the particular cover pages – make the exhibition even more colourful. The temporary exhibition will be open until May 4th 2019.

